

Nr 4.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om befrielse för vissa marinen tilldelade värnpliktiga från viss tjänstgöringsskyldighet; given Stockholms slott den 30 december 1922.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av härvid fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga bilagda förslag till lag om befrielse för vissa marinen tilldelade värnpliktiga från viss tjänstgöringsskyldighet.

GUSTAF.

P. Albin Hansson.

Förslag

till

lag om befrielse för vissa marinen tilldelade värnpliktiga från viss tjänstgöringsskyldighet.

Värnpliktiga, tilldelade marinen i allmän tjänst, sjötjänst eller stationstjänst, vilka fullgjort tjänstgöring för sin utbildning, värnpliktiga i allmän tjänst eller sjötjänst i minst 90 dagar och värnpliktiga i stationstjänst i minst 30 dagar, må, på sätt Konungen närmare förordnar, helt eller delvis befrias från återstående under åren 1923 och 1924 dem för sin utbildning åliggande tjänstgöringsskyldighet i beväringen under fredstid.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

---

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30
december 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Hansson anför:

Chefen för marinstaben har vid avgivande av förslag rörande medelsbehovet under anslaget till flottans krigsberedskap och övningar för budgetåret 1923—1924 framhållit, bland annat, att det förhållandet, att rekryteringen av sjömanskåren under sistförflutna året varit mycket god, medförde ökade krav på övningsanslaget, beroende dels på önskvärdheten att något utöka fartygsrustningarna för att i genomsnitt giva personalen tillfälle till åtminstone några månaders övning ombord (under år 1922 hade sålunda, beroende på stamkaderns utökning, endast obetydlig övning till sjöss kunnat beredas de värnpliktiga), dels på nödvändigheten att meddela den sålunda utökade stamkadern reglementerad skjututbildning. Kostnaderna för denna utbildning utöver dem, som under normal rekrytering skulle drabba övningsanslaget, kunde icke sättas lägre än till 200,000 å 300,000 kronor för år. Därest, såsom för närvarande vore fallet, övningsanslaget icke höjdes vid större tillströmning av rekryter, måste följden bliva, att de oundvikliga skjutkostnaderna komme att inkräkta på övningarna under gång och dessa övningar sålunda att ytterligare minskas.

Med anledning härav har chefen för marinstaben undersökt möjligheten av att genom inskränkning av övningstiden för en mindre del av de flottan tilldelade värnpliktiga åstadkomma besparingar å de anslag, från vilka de värnpliktigas avlöning och underhåll bestridas, samt därigenom såväl möjliggöra någon ökning av övningsanslaget som även eljest underlätta möjligheten att bereda övriga värnpliktiga utsträckt övning till sjöss.

Vid denna undersökning har det bekräftats, att på grund av övningsanslagets knapphet endast ett i jämförelse med normala förhållanden reducerat antal av flottans vapenföra värnpliktiga beräknas kunna erhålla övning ombord. Att med anledning härav vidtaga en likformig avkortning av de värnpliktigas tjänstgöringstid skulle likväl icke låta sig göra, dels enär för dem, som kunna beredas tillfälle för övning ombord, tjänstgöringstiden ur utbildningssynpunkt icke bör avkortas, och dels enär genom en dylik likformig avkortning brist på värnpliktiga under vissa tider av året skulle uppkomma. Det har emellertid visat sig, att med den för närvarande gällande tjänstgöringstiden för värnpliktiga och därav nödvändiggjort bestämmande av in- och utryckningstiderna samt med den under åren 1921 och 1922 ökade rekryteringen av stammanskap kommer under vissa perioder av året antalet inryckta värnpliktiga med sannolikhet att bli större än behovet av sådan personal för bemanning av fartygen och för upprätthållande av tjänsten på stationer och varv.

Med anledning härav hava vissa beräkningar verkställtts med utgångspunkt från att de värnpliktiga, vilka icke kunna erhålla övning ombord, bli övade i land, de, som inskrivits i allmän tjänst och sjö-tjänst, 90 dagar och de, som inskrivits i stationstjänst, 30 dagar. Dessa beräkningar hava givit vid handen, att under hela budgetåret 1923—1924 i medeltal 150 värnpliktiga kunna undvaras såsom icke erforderliga för tjänstens behöriga skötande vid stationer och varv. Då icke heller utbildning till sjöss kan beredas dem, synes deras kvarhållande i tjänst vara onödigt och medföra kostnader, vilka lämpligare böra komma till användning för beredande av bättre utbildning åt övriga värnpliktiga och stammanskap. Det är min avsikt att, därest nedannämnda förslag vinner Kungl. Maj:ts bifall, taga hänsyn härtill vid avgivandet av förslag till beräkning av såväl anslagen för de värnpliktigas avlöning och underhåll som anslaget till flottans krigsberedskap och övningar för budgetåret 1923—1924.

Gällande bestämmelser medgiva emellertid icke att befria ifrågavarande värnpliktiga från fortsatt tjänstgöring. I syfte att möjliggöra detta har inom försvarsdepartementet utarbetats förslag till lag om befrielse för vissa marinen tilldelade värnpliktiga från viss tjänstgörings-skyldighet.

Vid tillämpning av denna lag kommer givetvis att tillses, att vid urvalet av de värnpliktiga, vilka kunna ifrågakomma till åtnjutande av dylik befrielse, tillbörligt beaktande skänkes åt de förhållanden av personlig art, som för vissa värnpliktiga kunna göra befrielse från fortsatt

tjänstgöring särskilt önskvärd, liksom ock i görligaste mån hänsyn lärers böra tagas till av värnpliktig uttryckt önskan att icke komma i åtnjutande av befrielse.

Över lagförslaget har chefen för marinstaben yttrat sig, och har vad han i anledning av förslaget erinrat blivit iakttaget vid förslagets slutliga redigering.

Med hänsyn till att de stadganden om tiden för de värnpliktigas tjänstgöring för sin utbildning, som för närvarande gälla och beträffande ytterligare en årsklass komma att föreläggas instundande riksdag, äro provisoriska och avse de årsklasser, vilkas tjänstgöring huvudsakligen infaller under åren 1923 och 1924, har även förevarande lagförslag ansetts böra begränsas att gälla värnpliktstjänstgöring under nämnda båda år.

Departementschefen uppläser härefter omförmälda förslag till lag om befrielse för vissa marinen tilldelade värnpliktiga från viss tjänstgöringsskyldighet samt hemställer, att nämnda förslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Eric Baad-Heimer.
